

Reakreditacije i sustav za osiguravanje kvalitete Filozofskoga fakulteta

REAKREDITACIJE FILOZOFSKOGA FAKULTETA

Reforma hrvatskoga visokoškolskog obrazovnog procesa u svrhu pristupanja Europskomu prostoru visoke naobrazbe nalagala je i obvezu vanjskoga vrednovanja kvalitete svih visokih učilišta u petogodišnjim ciklusima. Postupkom reakreditacije provjeravaju se kriteriji koje su sve zemlje dogovorile na državnim razinama i za koje su uspostavile odgovarajuće mehanizme. Agencija za znanost i visoko obrazovanje (AZVO), nacionalna agencija za brigu o kvaliteti, obavlja vanjsko vrednovanje ustanova sukladno svojem planu i kriterijima koji vrijede za cijeli prostor koji pokriva European Network of Quality Assurance (ENQA).

Cilj je postupka reakreditacije vrednovati i ocijeniti kvalitetu visokog učilišta u skladu s nacionalnim zakonskim kriterijima, standardima i smjernicama za osiguravanje kvalitete u Europskome prostoru visokog obrazovanja (ESG) te dobrom europskom i međunarodnom praksom. Reakreditacija obuhvaća analizu i ocjenu kvalitete visokog učilišta koju imenovano stručno povjerenstvo donosi prema definiranim standardima kvalitete, grupiranima u pet tematskih cjelina: upravljanje visokim učilištem i osiguravanje kvalitete, studijski programi i programi cjeloživotnog obrazovanja, učenje i poučavanje usmjereni na studenta – nastavni proces i podrška studentima, nastavnički kapaciteti i infrastruktura visokog učilišta, znanstvena/umjetnička i stručna djelatnost. Po završetku reakreditacije Akreditacijski savjet donosi mišljenje na temelju kojeg AZVO izdaje Akreditacijsku preporuku kojom preporučuje ministru nadležnom za područje visokog obrazovanja i znanosti: 1. izdavanje potvrde visokom učilištu o ispunjavanju uvjeta za obavljanje djelatnosti odnosno dijela djelatnosti, u slučaju da je akreditacijska preporuka pozitivna; 2. uskratu dopusnice visokom učilištu za obavljanje djelatnosti odnosno dijela djelatnosti, u slučaju da je akreditacijska preporuka negativna; 3. izdavanje pisma očekivanja visokom učilištu, s rokom uklanjanja nedostataka do tri godine. Pismo očekivanja može uključivati i zabranu upisa novih studenata na određeno razdoblje.

Fakultet je dosad prošao dva postupka reakreditacije predviđena za visoka učilišta, postupak reakreditacije dijela djelatnosti koji je vezan uz prijediplomski i diplomski studij Antropologija te postupak reakreditacije 12 poslijediplomskih studijskih programa.

Prvi reakreditacijski ciklus Fakulteta pripremala je tijekom ak. god. 2013/14. Uprava dekana Damira Borasa, koji je 1. listopada 2014. preuzeo dužnost rektora te je do izbora novoga dekana obnašateljem dužnosti imenovan Marko Jurčić, dotadašnji prodekan za poslovanje. Novi je dekan Vlatko Previšić izabran 30. listopada 2014, prodekani su bili: Vlasta Erdeljac, prodekanica za nastavu i studente, Ivana Franić, prodekanica za studijske programe i cjeloživotno obrazovanje, Branka Galić, prodekanica za znanost i međunarodnu suradnju, Željko Holjevac, prodekan za organizaciju i razvoj, te Marko Jurčić, prodekan za poslovanje. Sukladno hodogramu aktivnosti u pripremi reakreditacije svi su odsjeci i centri izradili svoje samoanalize, na temelju kojih je Povjerenstvo za reakreditaciju izradilo Samoanalizu Fakulteta, koju je

Fakultetsko vijeće usvojilo na izvanrednoj sjednici 8. siječnja 2014. Nakon odgođena posjeta koji se trebao realizirati u travnju 2014. godine Stručno je povjerenstvo na Fakultetu boravilo od 10. do 12. studenoga 2014. Tijekom posjeta Stručno se povjerenstvo sastalo s Upravom, zasebno sa svim prodekanima, zatim pročelnicima odsjeka, nastavnim osobljem, voditeljima znanstvenih projekata, mentorima na doktorskim studijima te doktorandima koji su zaposleni kao asistenti u nastavi. Nadalje Stručno je povjerenstvo održalo sastanak otvoren za sve studente prijediplomskih i diplomskih studija te dobilo na uvid anonimne studentske komentare dostavljene Agenciji. Povjerenstvo je također obišlo Knjižnicu, informatičke kabinete, studentsku referadu i dio učionica, gdje je prisustvovalo nastavi i razgovaralo s prisutnim studentima. Koordinatorica protokola posjeta Stručnoga povjerenstva Fakultetu, kao i pripreme procesa reakreditacije bila je Ivana Franić, prodekanica za studijske programe i cjeloživotno obrazovanje. Povjerenstvo je po Fakultetu provela Helena Tomas.

Na temelju Samoanalize Fakulteta, dostavljene dokumentacije i na temelju posjeta Stručno je povjerenstvo dostavilo izvješće temeljem kojega je 18. ožujka 2015. Agencija za znanost i visoko obrazovanje donijela *Akreditacijsku preporuku*. Prema toj preporuci Filozofskom je fakultetu 24. travnja 2015. Ministarstvo znanosti i obrazovanja izdalo *Pismo očekivanja* s rokom uklanjanja nedostataka od tri godine. Prema *Akreditacijskoj preporuci* traži se sljedeće:

1. Izdavanje pisma očekivanja s rokom uklanjanja nedostataka od tri godine za dio djelatnosti visokog obrazovanja koji se odnosi na sedam studijskih programa: preddiplomski sveučilišni studij *Južnoslavenski jezici i književnosti* (dvopredmetni), preddiplomski sveučilišni studij *Rumunjski jezik i književnost* (dvopredmetni), preddiplomski sveučilišni studij *Hungarologija* (dvopredmetni), preddiplomski sveučilišni studij *Antropologija* (dvopredmetni), diplomski sveučilišni studij *Hungarologija* (dvopredmetni), diplomski sveučilišni studij *Antropologija* (dvopredmetni) te preddiplomski sveučilišni studij *Nederlandistika* (dvopredmetni).
 - Kadrovska je situacija na svim navedenim studijima revidirana te je time otklonjen nedostatak o nedovoljnu broju stalno zaposlenih nastavnika u znanstveno-nastavnom zvanju. Studijski programi *Antropologije* prošli su zaseban proces reakreditacije 2017. godine.
2. Izdavanje pisma očekivanja s rokom uklanjanja nedostataka od tri godine za dio znanstvene djelatnosti koji se odnosi na nepostojanje strateškoga programa znanstvenih istraživanja za razdoblje od najmanje pet godina u znanstvenom području u kojem Fakultet obavlja djelatnost.
 - Izrađena je *Razvojna i znanstvenoistraživačka strategija Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu od 2018. do 2023. godine* i usvojena na Fakultetskome vijeću 21. veljače 2018.

U navedenom roku uklonjeni su utvrđeni nedostaci te je Ministarstvo znanosti i obrazovanja 12. rujna 2018. Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu izdalo *Potvrdu* o ispunjavanju uvjeta za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja i znanstvene djelatnosti. Također su analizirani i velikim dijelom otklonjeni nedostaci i usvojene pojedine preporuke za poboljšanje kvalitete koje su navedene u *Akreditacijskoj preporuci* i u završnom izvješću Stručnog povjerenstva sukladno očitovanju i akcijskim planovima koje je Fakultet dostavio Agenciji.

Drugi je ciklus reakreditacije prema AZVO-ovu Planu reakreditacije visokih učilišta bio predviđen za 2020. godinu, o čemu je Fakultet obaviješten dopisom Agencije za znanost i visoko obrazovanje 3. srpnja

2019. Usljebile su dvije odgode reakreditacije temeljem traženja Uprave dekanice Vesne Vlahović-Štetić zbog izrade novih studijskih programa i izbora dekana. Agencija je stoga najavila posjet stručnoga povjerenstva od 6. do 10. prosinca 2021. s rokom dostave Samoanalize s analitičkim prilogom iz Mozvaga u pisanom i elektroničkom obliku na hrvatskom i engleskom jeziku 8. studenog 2021. Nova privremena uprava o. d. dekana Miljenka Jurkovića od početka preuzimanja dužnosti u drugoj polovici veljače 2021. intenzivno radi na pripremama reakreditacije. Na prvoj redovnoj sjednici Fakultetskoga vijeća, 17. ožujka 2021, imenovano je Povjerenstvo za izradu Samoanalize Fakulteta, a potom i administratori za unos podataka i za rad u sustavu Mozvag2. U prikupljanje podataka uključili su se svi djelatnici Fakulteta uz koordinaciju voditelja služba, pročelnica i pročelnika svih odsjeka, voditeljica i voditelja centara, voditeljice Knjižnice i predmetnih knjižničarki i knjižničara. Aktivno su se uključivali i studentski predstavnici te Studentski zbor, studentske udruge i klubovi te akademski zbor *Concordia discors*. Samoanaliza Fakulteta usvojena je na prvoj redovitoj sjednici Fakultetskoga vijeća u ak. god. 2021/22, održanoj 20. listopada 2021.

Stručno je povjerenstvo Fakultet posjetilo od 6. do 10. prosinca 2021. Uoči posjeta za dekana je izabran Domagoj Tončinić, koji je stupio na dužnost 17. studenog 2021, uz prodekane: Dolores Grmača, prodekanicu za studijske programe i cjeloživotno obrazovanje, Miljenka Jurkovića, prodekana za poslovanje, Hrvoja Stančića, prodekana za organizaciju i razvoj, Nevenu Škrbić Alempijević, prodekanicu za znanost i međunarodnu suradnju, Ivanu Vidović Bolt, prodekanicu za nastavu i studente. Tijekom preliminarnoga posjeta 6. prosinca 2021. domaći članovi Stručnoga povjerenstva održali su sastanak s Upravom Fakulteta i članovima Povjerenstva za osiguranje kvalitete, a strani članovi Stručnoga povjerenstva pridružili su se putem videoveze. Uz vodstvo koordinatore reakreditacijskoga postupka Fakulteta Dolores Grmača te Dragana Bagića kao predstavnika društvenoga područja i Ivane Franić kao predstavnice humanističkoga područja Stručno povjerenstvo obišlo je prostorije, Knjižnicu i službe Fakulteta te je prisustvovalo nastavi, tijekom koje je razgovaralo sa studentima. Reakreditacijski je tjedan bio ispunjen brojnim sastancima, na kojima je sudjelovalo preko 270 sudionika. Nakon preliminarnoga posjeta u hibridnu obliku održan je niz skupnih sastanaka virtualnim putem sa sljedećim dionicima: studentima, pročelnicima odsjeka, nastavnicima u stalnome radnom odnosu, lektorima, ECTS-koordinatorima, CEEPUS-koordinatorima, voditeljicom Centra za razvoj karijere, voditeljicom Službe za međunarodnu suradnju, voditeljicom Savjetovališta za studente, voditeljicom Centra za obrazovanje nastavnika, voditeljem Centra za potporu e-učenju, asistentima i poslijedoktorandima, voditeljima znanstvenih projekata, alumnima i vanjskim dionicima te sa svim prodekanima pojedinačno. Tijekom reakreditacijskoga tjedna stvorila se na Fakultetu odlična sinergija, što je prepoznalo i Stručno povjerenstvo, koje je na kraju posjeta kao jednu od tri naše snage i prednosti istaknulo entuzijazam i ponos svih dionika što su dio Fakulteta. Sastanci održani virtualnim putem izvrsno su tehnički funkcionirali zahvaljujući stručnosti djelatnika fakultetske Službe za informatiku Borisa Bekera i Ivana Grgića.

Agencija za znanost i visoko obrazovanje dostavila je Fakultetu 22. ožujka 2022. završno Izvješće Stručnoga povjerenstva o reakreditaciji Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Na temelju pozitivne ocjene Stručnoga povjerenstva i Mišljenja Akreditacijskoga savjeta Agencija je 3. lipnja 2022. donijela Akreditacijsku preporuku za izdavanje potvrde o ispunjavanju uvjeta za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja i znanstvene djelatnosti te je Ministarstvo znanosti i obrazovanja 24. lipnja 2022. izdalo Potvrdu kojom se potvrđuje da Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu ispunjava uvjete za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja i znanstvene djelatnosti.

Stručno je povjerenstvo na temelju Samoanalize Fakulteta, popratne dokumentacije, preliminarnoga posjeta te virtualnih sastanaka izradilo završno Izvješće o reakreditaciji. Vrlo temeljito i opsežno izvješće

(85 stranica) sadrži: kratku analizu prednosti i nedostataka, popis dobrih praksi uočenih na Fakultetu, analizu svake teme, preporuke za poboljšanje i ocjenu kvalitete svake teme, detaljnu analizu svakoga standarda za vrednovanje kvalitete, preporuke za poboljšanje i ocjenu kvalitete svakoga standarda. Prednosti su Fakulteta: 1. kvalitetno opremljena knjižnica; 2. kvalitetni i kvalificirani nastavnici; 3. studenti osjećaju snažnu pripadnost Fakultetu i rado sudjeluju u aktivnostima Fakulteta; 4. visoka razina znanstvene produkcije i međunarodna prepoznatljivost istraživačkoga rada Fakulteta; 5. djelovanje Fakulteta važno u društvenoj zajednici; 6. prisutnost Fakulteta u hrvatskome javnom prostoru. Nedostaci su Fakulteta: 1. ograničenost radnoga prostora i zastarjela oprema; 2. složena organizacijska struktura; 3. slabosti u provedbi osiguravanja kvalitete; 4. ne postoje formalne politike u vezi s ranjivim i podzastupljenim skupinama studenata; 5. nije implementiran interni sustav točne provjere usklađenosti ECTS-bodova sa stvarnim opterećenjem studenata; 6. u nekim poljima znanosti premalo citata i međunarodnih publikacija; 7. nedostatak provedbe sustavne analize stope prolaznosti na kolegijima i odustajanja od studija; 8. nedostatak konstruktivnoga poravnanja ishoda učenja na razini kolegija, sadržaja, aktivnosti i metoda provjere. Stručno je povjerenstvo uočilo i primjere dobre prakse: 1. *web*-aplikacija za vođenje ishoda učenja i ECTS-bodova; 2. informativni centar za studente; 3. dobra povezanost istraživanja i nastave, sudjelovanje studenata i doktoranada u istraživanjima; 4. FF Open Press; 5. dobri odnosi s alumnima; 6. sudjelovanje brojnih stručnjaka iz različitih disciplina (filozofi, psiholozi) u raznim etičkim odborima; 7. izvrsna podrška studentima s invaliditetom.

Završno Izvješće Stručnoga povjerenstva sadrži i ocjenu kvalitete visokog učilišta. Filozofski je fakultet općenito vrlo pozitivno ocijenjen. Od pet su tema 4. tema (Nastavnički i institucijski kapaciteti) i 5. tema (Znanstvena djelatnost) ocijenjene visokom razinom kvalitete, a 1. tema (Interno osiguravanje kvalitete i društvena uloga visokog učilišta), 2. tema (Studijski programi) i 3. tema (Nastavni proces i podrška studentima) zadovoljavajućom razinom kvalitete, što su najviše ocjene. Od 33 standarda 15 je ocijenjeno visokom razinom kvalitete, 16 zadovoljavajućom razinom kvalitete i dva minimalnom razinom kvalitete. Nijedan standard nije ocijenjen nezadovoljavajućom razinom kvalitete. Završno Izvješće Stručnog povjerenstva sadrži i preporuke za unapređenje kvalitete, na temelju kojih je potrebno izraditi petogodišnji akcijski plan u cilju unapređenja kvalitete, što je sastavni dio reakreditacijskoga postupka.

Fakultetsko vijeće na sjednici održanoj 13. srpnja 2022. imenovalo je Povjerenstvo za izradu petogodišnjeg akcijskog plana u cilju unapređenja kvalitete. Na redovitoj sjednici Fakultetskoga vijeća 15. veljače 2023. Akcijski je plan usvojen te je u predviđenome roku dostavljen Agenciji za znanost i visoko obrazovanje. Povjerenstvo za naknadno praćenje u postupcima reakreditacije donijelo je mišljenje da je akcijski plan Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu za razdoblje od 2022. do 2027. godine usklađen s preporukama stručnoga povjerenstva. Akreditacijski savjet Agencije za znanost i visoko obrazovanje na svojoj je sjednici održanoj 19. lipnja 2023. donio zaključak o usvajanju navedenoga mišljenja te je ono Filozofskom fakultetu dostavljeno 1. rujna 2023. s pozivom da jednom u dvije godine Agenciji dostavi izvješće o realizaciji predmetnog akcijskog plana. Rok do kada Agenciji najkasnije treba dostaviti izvješće jest lipanj 2025. godine. Izrada akcijskoga plana također je poslužila za promišljanje nove znanstvene i istraživačke strategije Fakulteta, za sustavnije bavljenje u reakreditaciji uočenim nedostacima te posebice za uspostavljanje funkcionalna sustava za kvalitetu. Agencija za znanost i visoko obrazovanje istaknula je Filozofski fakultet kao primjer dobre prakse u organizaciji drugoga ciklusa reakreditacije. Stoga su koordinatoricu reakreditacijskoga postupka Fakulteta Dolores Grmača pozvali da 30. studenoga 2022. sudjeluje u edukaciji za izradu samoanalize za predstavnike integriranih sveučilišta za koja je reakreditacijski postupak određen tijekom 2023.

SUSTAV ZA OSIGURAVANJE KVALITETE

Fakultetski sustav osiguravanja kvalitete vrlo je složen jer obuhvaća i vrednuje cjelokupnu djelatnost i sve aktivnosti Fakulteta te su brojni izazovi u njegovu razvoju.

Odlukom Fakultetskoga vijeća od 24. travnja 2007. osnovano je Povjerenstvo za unapređenje kvalitete nastave. Odlukom Fakultetskoga vijeća od 17. prosinca 2010. usvojene su odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika kojima je naziv Povjerenstva promijenjen u Povjerenstvo za osiguravanje kvalitete, a sastav proširen na predstavnike svih odsjeka, samostalnih katedara i centara Filozofskoga fakulteta. Ured za kvalitetu osnovan je 2020. godine, nakon provedena prvoga ciklusa reakreditacije, kao jedna od mjera poduzetih u smjeru poboljšanja i uspostavljanja funkcionalna sustava za kvalitetu na Fakultetu.

Tijela su Fakulteta odgovorna za sustav osiguravanja i unapređenja kvalitete ova: Fakultetsko vijeće, Povjerenstvo za osiguravanje kvalitete, Vijeće povjerenika za osiguravanje kvalitete, Ured za kvalitetu, povjerenstvo za kvalitetu na svakom odsjeku i Vijeće poslijediplomskih studija. Radi bolje učinkovitosti Povjerenstvo za osiguravanje kvalitete restrukturirano je 2018. godine, sukladno preporuci u prvome ciklusu reakreditacije, a osnovani su i Vijeće povjerenika za osiguravanje kvalitete te povjerenstva za kvalitetu na svim odsjecima.

Prema *Pravilniku o sustavu osiguravanja kvalitete na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu* (2018) Povjerenstvo za osiguravanje kvalitete savjetodavno je, radno i stručno tijelo Fakultetskoga vijeća i dekana. Sastoji se od 17 članova (sedam članova u znanstveno-nastavnim i nastavnim zvanjima podijeljenih prema znanstvenim područjima i poljima, jedan predstavnik studenata pred-diplomskih studija, jedan predstavnik studenata diplomskih studija, jedan predstavnik studenata doktorskih studija, tri prodekana, jedan predstavnik Centra za obrazovanje nastavnika, jedan predstavnik Studentske službe i dva vanjska dionika), a zadaća mu je organizirati, koordinirati, vrednovati i razvijati unutarnje mehanizme osiguravanja i unapređenja kvalitete Fakulteta.

Vijeće povjerenika za kvalitetu savjetodavno je, radno i stručno tijelo Fakultetskoga vijeća i dekana, a sastoji se od predstavnika svih odsjeka, predstavnika Uprave, predstavnika fakultetskih centara koji se bave znanstveno-nastavnom i nastavnom djelatnošću, organizacijske jedinice nadležne za nastavu Tjelesnog i zdravstvenog odgoja, predstavnika studenata i predstavnika Studentske službe.

Djelatnica Ureda za kvalitetu.

Povjerenstvo za kvalitetu na odsjeku savjetodavno je, radno i stručno tijelo Vijeća povjerenika, a sastoji se od pročelnika, povjerenika za kvalitetu, ISVU-koodinatora, predstavnika studenata prijediplomskoga studija i predstavnika studenata diplomskoga studija.

Ured za kvalitetu operativna je jedinica sustava osiguravanja kvalitete Fakulteta, koordinira rad odsječ-nih povjerenika za kvalitetu te pomaže u radu Povjerenstvu za osiguravanje kvalitete i Vijeću povjerenika. Uredu su primarne djelatnosti uspostavljanje infrastrukture, administrativno-tehnička podrška, obrada podataka i primjena mjera u polju osiguravanja i unapređivanja kvalitete. Od osnutka do veljače 2024. godine u Uredu je bila zaposlena Ivana Sudarević. Nova zaposlenica otad je Diana Hriberski.

Primarne su i kontinuirane zadaće navedenih tijela – Povjerenstva za osiguravanje kvalitete, Vijeća povjerenika i povjerenstava za kvalitetu na odsjecima – izrada izvedbenih planova studijskih programa prije početka njihova izvođenja, izmjene i dopune izvedbenih planova, osmišljavanje i provođenje anketa i analiza za unapređenje studijskih programa te osiguravanje kvalitete nastavnoga procesa.

Nakon iskustava pripreme dvaju ciklusa reakreditacije Fakulteta intenzivno se radi na razvijanju sustava osiguravanja i praćenja kvalitete, na razvijanju mehanizama kojima se prati kvaliteta te promicanje kulture kvalitete. Odgovornost je svake uprave da radi na uspostavi funkcionalna sustava kontinuirana prikupljanja i analiziranja podataka jer time radi i na stvaranju boljih uvjeta za rad i studiranje na Fakultetu. U cjelovit sustav osiguravanja kvalitete ulaze dekan i uprava fakulteta, savjetodavna i radna tijela Fakultetskoga vijeća u svojem djelokrug, organizacijske jedinice Fakulteta koje obavljaju nastavnu, znanstvenu, umjetničku i stručnu djelatnost, stručne službe te svi unutarnji i vanjski dionici visokog učilišta.

Dolores Grmača